

Komandi partur

Í komandi parti byrjar frásøgn hjá Jovinu Højgaard um Æðuvík, haðani, hon er ættað.

Kai og Ester Bernickow. Hann lá á Vejleffjord sanatorium nakað samstundis sum Jørgen Frantz. Teir doyðu eisini nakað samstundis

Skyldkonan hjá Jørgen Frantz, Estrid Bannister, var fyrimyndin fyri Barbaru

eksamen, der var svær og krævede mange ofre. De fleste havde forberedt sig på kursus i København. Carli, der kun havde læst hjemme på egen hånd, bestod prøven med glans.

Så var det, han installerede sig på det skyggefulde, stille Frederiksberg, hvor byens larm kun høres dæmpet og fjernt.

De første to år var han ikke hjemme. Det var de to år før verdenskrigen, de danner en særlig epoke i hans Københavnertid. Disse to år forandrede ikke Carli synderligt. Det han havde været, forblev han, og det mere inkarneret end før. Med tungt hjerte sagde han sit færøske drengeliv farvel, og de første år længtes han intensivt til dette liv. Hans kærlighed til Færøerne var så enorm, at han ved juletid skrev mange hundrede kort til alle mulige hjemlige gestalter, både Julius, Cornelius og Mourits hjá Rubekk.

Et vist besnærende spørgsmål trænger sig her frem for den, som skriver hans ungdoms krønike: Havde han mon bragt en ungdoms kærlighed med sig til København? Var det den egentlige grund til hans tunge afsked og den lidenskabelige længsel efter hjemlandet? Jeg har stor lyst til at tro det, fordi Carli derved vil blive endnu mere fuldendt ynglingeskikkelse. Men jeg skylder objektiviteten og historien at sige, at jeg

intet ved herom og intet kan konstatere. Forskellige forhold ved hans tilbagekomst synes, som vi om lidt skal se, at tyde på, at han i hvert fald har glædet sig til at se Bergtóra.

Nå – disse to år hengik altså i længsel. Nærmere detaillert kendskab til den periode har jeg ikke. Jeg så ham jo ikke længere dagligt som hjemme på Færøerne. Vi kender kun efterklngen af Carlis længselsdage på Frederiksberg, den stille løvfulde forstad, hvor der kunde være mange barnestemmer at høre i de sorgløse gader en lys forårsaften, mens de nordiske sommerlængsler trængte på og drog ham mod nordvest, mod de nordlige have.

Hjemlængselen gav Carli en stærk interesse for alt færøsk. Han lærte i København at skrive og tale færøsk korrekt, hvilket han tidligere havde haft ondt ved. Selvstyremand blev han også. Og hver gang Tjaldur tog afsted var han tilstede ved afrejsen.

Det simple og ukomplicerede og i ædel forstand primitive er karakteristisk for Carli, hele hans liv i ungdommen er en ren og tydelig linje af varme frederikssbergske længselstid er så indlysende og nødvendigt et led i denne færøske skæbne.

.....

SEINASTA TÍÐIN HJÁ JØRGEN FRANTZ

Medsjúklingurin hjá Jørgen Frants, Karl Johan Ebbe, heldur áfram við síni frásøgn:

Jeg husker tydeligt den Dag, Jacobsen fik Brev fra Politiken om Sagen. [At skriva eina kronikk um »sætta málið í Norðurlondum«. Hon kann lesast í bókini Tíðargreinir].

Det var rørende at se hans straalende Glæde over denne henvendelse fra Bladet. Han satte mig kort ind i Situationen: Den færøske Studenterforening havde rettet en i Tonen skarp men saglig Henvendelse til Undervisningsministeriet og den danske Offentlighed angaaende den berygtede Paragraf 7 i Anordning af 16. Januar 1912 (der paabyder Dansk som Undervisningssprog i den færøske Folkeskole). Politiken vilde nu bringe en Kronik af ham om Spørgsmaalet. Han var straks Fyr og Flamme. Han havde jo ogsaa tidligere beskæftiget sig indgaaende med Spørgsmaalet bl.a. i en Kronik: Den færøske Sprogsag i 1929.

Han gik øjeblikkelig i Gang med Udarbejdelsen af den nye Kronik. Og trods det, at Kræfterne allerede var smaa, blev Kronikken færdig næste Dags Aften. En af Gangpigerne kom op til mig med et Brev fra Jacobsen. Det var manuskriptet og et par ledsagende Ord: »Læs dette, saa kan jeg maaske høre Deres Mening i Morgen. Er Slutkapitlet ikke lidt for personligt? Jo – trængter til Retouche.«

Nej, vist trængte det ikke til Retouche. En appel til Danmark, Frihedens og Folkelighedens Land om at handle i Overensstemmelse med sine Idealer og bedste Traditioner ogsaa i sit Forhold til det lille færøske Folk, skulde det dog ikke være nødvendigt at retouchere.

Kronikken huskes sikkert endnu af Politikens Læsere. Den havde Genlyd i vide Kredse. Undervisningsminister Jørgen Jørgensen lovede at tage Sagen op til Overvejelse. Og ved en Forordning af 12. December 1938 er Spørgsmaalet nu ordnet derhen, at Lærerne selv bestemmer, om Undervisningssproget skal være Færøsk eller Dansk. Men denne lykkelige Udgang af den gamle Strid, blev det altsaa ikke forundt Jørgen Frantz Jacobsen at opleve.

Romanen

Allerede under et tidligere Ophold paa Vejleffjord i 1934 begyndte Jacobsen paa den Roman, der i Aar er blevet den store litterære Begivenhed, og – hvad der ingelunde altid følger med litterær Kvalitet – Bestseller. Da han igen i 1937 blev indlagt paa Sanatoriet tog han fat paa ny og fuldførte med en Aandelig Kraft uden lige Kapitel efter Kapitel af det mesterlige Digterværk om Barbara.

Hans Sygdom var haabløs – og han vidste det selv. Hans Kræfter tog af Dag for Dag, men han vilde have denne Roman

færdig. Alt i denne Bog er udført med en Grundighed og Omhu, som i sig selv vilde kræve Tid, intet Under, at Arbejdet under disse fortvivlede Omstændigheder kun skred langsomt frem. Mon Læserne ved, hvilke umaadelige Forarbejder denne Bog har krævet. Jeg husker f.eks. hvorledes han paa store Kort studerede de komplicerede Strømforhold i de færøske Farvande, og samtidig stod i Korrespondance med Sagkyndige [vist Carl Johan] i Thorshavn for at faa nøjagtigt oplyst Vind og Vejr og Maanens Indflydelse paa Strømmen. Det skulde jo til for at skrive Kapitlet Tempo di Minuetto med den dramatiske Sejlur fra Sandevaag til Kirkebo.

Jørgen Frantz Jacobsen udviste paa sit sygeleje en Heroisme, som mange kunde lære noget af. Aldrig beklagede han sig over sin Skæbne – havde blot et eneste Ønske, at det maatte lykkes ham at faa Romanen færdig.

Efterhaanden var han naaet saa langt, at Spørgsmaalet om en Titel trængte sig paa. Valget stod nærmest mellem Barbara og »Far Verden, far vel«. Egentlig syntes han bedst om den sidste. Det var jo navnet paa den prægtige Salme af Kingo, som han saa ofte vendte tilbage til, og som spillede en stor Rolle under Udarbejdelsen af Romanen. Kun var han bange for, at denne Titel lød lidt for meget som hans personlige Afsked med Verden. Han naaede ikke selv at faa taget en endelig Bestemmelse, og han Venner, der har gjort saa stort et egennyttigt et Arbejde for at faa Romanen udgivet, valgte saa at kalde den Barbara.

Jacobsens Roman fremtræder for den danske Læser sum et helstøbt Kunstværk af sjælden Lødighed. Selv var han ogsaa klar over, at det han havde naaet at skrive, udgjorde et kunstnerisk Hele. Alligevel overvejede han dog stærkt at skrive tre Kapitler til, bl.a. for at Barbaras fornærelse kunde blive fuldkommen. Døden stansede imidlertid disse overvejelser og satte egenmægtigt Punktum for Romanen efter Kapitlet: Nul ne merite.

Dagen efter Jørgen Frantz Jacobsens Død kom jeg ind paa hans Værelse. Afdelingssygeplejersken havde bedt mig om at ordne hans Papirer. Hvor var det mærkeligt at se Sengen tom. Den Mand, der havde lært os unge, der selv var angrebet af Sygdommen, saa meget om Menneskene og om Livet, den Mand der ligesom har givet os noget at leve for og leve paa, var ikke mere.

Paa Bordet ved siden af hans Seng laa en Bunke almindelige Skriveblokark tæt beskrevet men en sirlig Blyantsskrift – det var Romanen. Den havde været i hans Tanker til det sidste.

Matstovan á Vejleffjord Sanatorium